

Nr 457.

Av herr **Arnemark m. fl.**, *angående statstopografernas pensionsförhållanden.*

Genom beslut av 1935 års riksdag i enlighet med jordbruksutskottets utlåtande nr 46 åtnjuta de å övergångsstat vid rikets allmänna kartverk uppförda tre statstopograferna lön enligt 24:e löneklassen av lönegrad B 21 eller till enahanda belopp som ordinarie tjänsteman i lönegrad B 21 (statskartograf). Därjämte har föreskrivits att i fråga om statstopograf i övrigt i tillämpliga delar skola gälla de stadganden, som för ordinarie tjänstemän inom angivna lönegrad meddelats i avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451) för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen jämte till sagda avlöningsreglemente hörande tillämpnings- och tilläggsbestämmelser.

I sitt ovannämnda utlåtande erinrar jordbruksutskottet att statstopograferna »då de år 1912 uppfördes å kartverkets övergångsstat, tillförsäkrades dels samma villkor för avlöningens åtnjutande som de för kartograf stadgade, dels ock avlöning i form av arvode med ålderstillägg till enahanda belopp, som i ordinarie avlöning bestämts för kartograf, minskat med så stort belopp — avrundat till närmast högre fem- eller tiotal kronor — som motsvarade den pensionsavgift, vilken skulle erläggas av kartograf i motsvarande lönegrad. Å dessa förmåner hava de nuvarande tjänsteinnehavarna erhållit fullmakt av verket.»

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 7 januari 1934 anför kartverkschefen:

»För statstopograferna på övergångsstat hava på pensioneringsfrågan inverkan av löningsförhållanden alltså gestaltat sig sålunda. Under de första anställningsåren, före 1913, utgick årsarvode på extra stat med samma belopp — 2,000 kronor — som för kartograf med lika tjänsteår. Kartograf hade då icke att erlægga pensionsavgift. Under tiden 1913—30 juni 1923 utgick årsarvode, som understeg årslönen för likåldrig kartograf med ett belopp motsvarande sistnämndes årliga avgift för egen tjänstepensionering. Från och med den 1 juli 1923 utgår årsarvode, som med 456 kronor understiger årslönen för likåldrig kartograf, vilkens årsavgift för egen tjänstepensionering är 213 kronor.

Statstopograferna kunna således, ur statsekonomisk synpunkt, anses hava bestritt obligatoriska avgifter för egen pensionering från och med år 1913 samt dessutom från och med den 1 juli 1923 en årlig överavgift av 243 kronor. Sakliga skäl torde sålunda föreligga för förordnande jämlikt nya civila tjänstepensionsreglementet, 1 §, om sagda reglementes tillämplighet å statstopografer å övergångsstat såsom om de vore ordinarie tjänstemän.

Enligt 3 § i sistnämnda reglemente skulle vid sådant förordnande som nyss nämnts statstopograf på övergångsstat äga räkna tjänsteår i och för pensionering endast från och med den 1 juli 1935, såvida icke jämlikt paragrafens 2 moment annat samtidigt föreskrevs. Statstopograferna skulle i brist på sådan föreskrift bekomma avkortad ålderspension med endast 47—53 procent av hel ålderspension för statskartograf. Av det tidigare här anförda framgår, att statstopograferna torde få anses hava bidragit till sin blivande tjänstepensionering icke blott i lika utan efter den 1 juli 1923 i mer än dubbelt högre grad än statskartografer. Tjänsteårsberäkningen för statstopograf synes därför böra medgiva minst lika förmåner i pensionsavseende som för statskartograf, d. v. s. tiden för anställning såsom civil topograf även före år 1913 synes böra få tillgodoräknas. I detta sammanhang må erinras, att Kungl. Maj:t den 6 april 1923 förklarar statstopograferna berättigade att för erhållande av ålderstillägg tillgodoräkna sig även viss tid av vid kartverket bestridd aspiranttjänstgöring.

Enligt 4 § i nya civila tjänstepensionsreglementet skulle statstopograf av rent formella skäl icke äga tillgodoräkna sig någon del av sin tjänstetid före den 1 juli 1935 såsom s. k. avgiftsår. Då, som förut visats, statstopograf från och med år 1913 fått vidkännas viss arvodesminskning, svarande mot obligatorisk tjänstepensionsavgift och från och med budgetåret 1923—1924 mot mer än dubbel sådan avgift, synes det skäligt att statstopograf må få tillgodoräknas i första hand 22 $\frac{1}{2}$ avgiftsår samt därutöver 7 $\frac{1}{2}$ avgiftsår, vilka mer än uppvägas av nyssnämnd förhöjning av arvodesminskningen.»

I sitt utlåtande nr 1 förutsätter 1935 års riksdags jordbruksutskott, »att i annat sammanhang till prövning upptages frågan, huruvida den arvodesminskning, som dessa befattningshavare fått vidkännas under den långa tid de varit uppförda å övergångsstat, i pensionshänseende bör tillgodoräknas dem som om de under motsvarande tid erlagt pensionsavgifter.»

Ovan relaterade riksdagsbeslut och uttalanden av jordbruksutskott och kartverkschef hava ingivit statstopograferna grundade förhoppningar att för dem skulle även i pensionshänseende utfärdas samma bestämmelser, som för statskartograf, ty i pensionsreglementets § 3 mom. 2 säges uttryckligen:

»Har tjänsteman eljest i eller utom statens tjänst förrättat arbete eller uppdrag, som finnes vara av beskaffenhet, att tid, varunder sådant arbete eller uppdrag förrättats, skäligen bör helt eller delvis tillgodoräknas honom såsom tjänsteår, beror på prövning i den ordning Kungl. Maj:t föreskriver, om och i vad mån dylikt tillgodoräknande må äga rum.»

Nu har emellertid Kungl. Maj:t i nådigt brev av den 28 juni 1935 förordnat att pensionsreglementet »skall från och med den 1 juli 1935 lända till efterrättelse beträffande statstopograf å övergångsstat vid rikets allmänna kartverk; och skola därvid tillämpas det pensionsunderlag och det pensionsavdrag, som jämlikt 28 § 1 mom. a) reglementet gälla för extra ordinarie tjänst inom motsvarande lönegrad».

Nedanstående, mot varandra stridande fakta hava således inträffat, nämligen:

1:o. 1935 års riksdag har beslutat, att statstopograferna i löne- och tjänstehänseende skola behandlas såsom *ordinarie tjänstemän i 24:e löneklassen*. Detta beslut har delgivits rikets allmänna kartverk i en Kungl. Maj:ts skrivelse den 28 juni 1935.

2:o. I ett annat kungl. brev av samma datum har däremot förordnats att samma statstopografer i pensionshänseende skola behandlas såsom *extra ordinarie tjänstemän i 23:e löneklassen*.

Orsaken till detta egendomliga och säkerligen enastående fall kan förklaras av följande:

I 1935 års statsverkproposition föreslogs att till extra stat nedflytta statstopograferna från den placering å övergångsstat de innehaft sedan 1912. Skälet till detta förslag var, så vitt man kunde förstå det, att det härigenom skulle ställa sig formellt lättare att tillämpa det nya pensionsreglementet på dem. Då emellertid statstopograferna härigenom dels skulle få ytterligare årlig löneminskning, dels erhålla lägre pension än statskartograferna, med vilka de enligt sina fullmakter skulle vara jämställda, väcktes i andra kammaren en motion nr 282. Motionens yrkande, som sammanföll med vad kartverkschefen hemställt i sin ovannämnda skrivelse, gick ut på dels att bibehålla statstopograferna å övergångsstat, dels att bereda dem lön efter samma löneklass som statskartograferna, nämligen löneklass 24.

Motionärerna menade givetvis, att på så sätt skulle automatiskt även pensionsavgifter och pensionsunderlag bli lika för statstopograf och statskartograf. Motionen bifölls av riksdagen den 30 mars 1935.

Dessförinnan eller redan den 15 februari 1935 hade emellertid statskontoret i infortrat underdånigt utlåtande ansett sig böra biträda Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen framlagda ovannämnda förslag beträffande statstopograferna. Då nu detta Kungl. Maj:ts förslag icke blev riksdagens beslut, kan givetvis avseende icke fästas vid statskontorets åsikt i vad den sammanföll med detta Kungl. Maj:ts förslag. Ändock synes Kungl. Maj:t i ovannämnda kungl. brev stöda sig på statskontorets nämnda utlåtande.

Pensionsförhållandena för statstopograferna hava således ordnats för dem, utan att hänsyn tagits till den löneklass i vilken riksdagen placerat dem. Ej heller har avseende fästats vid det förhållande, att statstopograferna sedan 1912 å sin lön fått vidkännas avdrag, som med cirka 2,900 kronor sammanlagt överstiga en statskartografs pensionsavgifter från och med samma år. Denna statstopografernas arvodesminsknings natur av pensionsavdrag framgår dels av jordbruksutskottets först citerade erinran, där motiveringen till avdraget relateras, dels av förestående utdrag ur kartverkschefens skrivelse, som även anger avdragets storlek.

Icke minst med hänsyn till tidigare utfästelser från statsmakternas sida

— både 1905 och 1912 års riksdagar beslöto att topograf skall vara jämställd med kartograf — utan även ur rena rättfärdighetssynpunkter och skälighetshänsyn och i konsekvens med 1935 års riksdagsbeslut i avseende å lönen är motiverat att statstopografernas jämställdhet med statskartograferna återställes genom att även pensionsförhållandena göras lika för båda kategorierna tjänstemän. Detta kan icke få någon prejudicerande betydelse för andra fall, enär enligt jordbruksutskottets utsago, statstopografernas ställning inom statsförvaltningen är fullkomligt enastående.

På grund av vad vi sålunda anfört få vi hemställa, att riksdagen måtte besluta

1) att den arvodesminskning, som statstopograferna fått vidkännas under den tid de varit uppförda å övergångsstat, i pensionshänseende må tillgodoräknas dem som pensionsavgift,

2) att för statstopograf skall tillämpas det pensionsunderlag och pensionsavdrag, som jämlikt pensionsreglementet gäller för statskartograf.

Stockholm den 23 januari 1936.

G. Arnemark.

R. Lundqvist.

Åke Hassler.

Carl Patric Ossbahr.